

dodali še to, da bi bilo med tekstološkimi opombami dobro navesti doslejšnje objave upoštevanih novel v slovenščini.

Sicer pa velja, kar je bilo že izrečeno: informativen zvezek, predstavitev velikega

romanopisca z njegovo manj znano in pogosto manj cenjeno, pa enako zanimivo kratko prozo.

Matjaž Kmecl

Filozofska fakulteta v Ljubljani

SLOVANSKE KNJIŽEVNOSTI 20. STOLETJA

Lansko leto je v Moskvi izšel Zbornik¹, ki obsega 19 esejev: 6 o srbski (Serbskaja literatura konca XIX — načala XX veka; Hudoženstvennye tečenija i idejno-estetičeskaja bor'ba v serbskoj literature mežvoennogo perioda; Stevan Sremac; Social'naja napravlenost' Ivo Čipiko; Tvorčestvo Borisava Stankovića; Lirika Milana Rakića), 3 o hrvaški (Horvatskaja literatura 1918—1941 gg.; Vladimir Nazor — pisatelj i graždanin; K voprosu o hudoženstvennom metode Avgusta Cesarca), 1 o makedonski (Kočo Racin i roždenie makedonskoj proletarskoj literatury), 2 o češki (Russkie perevody »Silezskih pesen« Petra Bezruča; Drama Čapka »R. U. R.«), po 1 iz bolgarske (Bolgarskaja dramaturgija pervogo desjatiletija narodnoj vlasti) in poljske literature (Raszkazy i povesti Ivaškevića (40—60-e gody)); 5 esejev, torej več kot ena četrtnina, pa je v knjigi posvečenih slovenski literaturi in njenim vidnejšim predstavnikom, in samo o teh esejih tu na kratko poročam.

N. I. Kravcov v prispevku »Osnovnye tendencii razvitija slovenskoj literatury konca XIX — načala XX veka« pregledno opisuje smeri v slovenski književnosti na prelomu stoletja, nato pa podrobneje pregleduje poezijo Aškercera, Cankarja, Ketteja, Murna, Župančiča, omenja Gradnika; v drugem delu se ustavlja ob prozaikih — Deteli, Finžgarju, Kraigherju, Cankarju, Mešku idr., na koncu pa razpravlja še o dramatikih tistega časa. Kljub jasnim in ponekod izredno natančnim oznakam posameznih del pa bi avtorju članka lahko očitali nekatere pomanjkljivosti in netočnosti (o Stritarju npr. govori kot o epigonu; pri Aškercu opazi kritično noto, pri Gregorčiču pa je niti ne omenja; Aškercu pripisuje socialistične ideje, pri Cankarju omenja »višji tip realizma«, pri predstavnikih moderne pa ne opazi na začetku drugih vplivov razen impresionizma). Lahko mu očitamo tudi nekatere čudne trditve, kot je npr. ta, da so vsi dosežki prejšnjega stoletja povezani v poe-

ziji z impresionizmom, v prozi z realizmom in v dramatikih z naturalizmom. To pa nikakor ne ustreza resnici, ker je bilo obdobje na prehodu stoletja tako neenotno in tako polno različnih struj, predvsem pa pisateljev tako različne ustvarjalne moči, da tega nikakor ne moremo poenostaviti na tri ozko omejene izrazne stile.

V eseju »Osnovnye napravljenija v mežvoennoj slovenskoj literature« E. I. Rjabova najprej na kratko opisuje literarne smeri tistega časa, nato pa se podrobneje ustavlja ob posameznih avtorjih (Bevk, Kozak, Finžgar, ... Župančič, Albrecht, Golia ...), daje kratke, a večkrat nepodkrepljene sodbe, dovolj strpno govori o katoliškem krogu in o predstavnikih kozmičnega ekspresionizma, omenja njihovo protivojno usmerjenost (Podbevšek, Jarc ...), se podrobneje ustavlja ob skupini okrog »Mladine« (Kosovel), ob predstavnikih socialne poezije in revolucionarnega protesta (Seliškar, Klopčič ...), ob marksističnih kritikih (Brnčič, Ziherl, Kreft). Pri vseh pa išče realizem, čeprav opaža tudi nacionalno in socialno zaostrena vprašanja v delu posameznih avtorjev.

M. I. Ryžova objavlja v knjigi tri eseje: »Realizm France Bevka«, Tvorčeskij put' Alojza Gradnika« in »Žizn' i tvorčestvo Prežihova Voranca«. V vseh treh je kratek življenjepis avtorjev, nato pa kronološko obravnava posamezna njihova dela. V prvem eseju o Bevku poudarja njegovo namerno prikrito, a kljub temu ostro obsodbo fašističnega terorja, preleti vsa boljša dela, podrobneje pa se ustavlja ob njegovih najpomembnejših delih (Muka gospe Vere, Znamenja na nebu, Kaplan Martin Čedermac, Iskra pod pepelom ...); govori tudi o njegovem delovanju v vojnem in povojnem času, posebej pa omenja dela, namenjena mladini. Ustvarjalna aktivnost, čut za ostre socialne konflikte, dobre psihološke analize, predvsem pa resnična človeška prizadetost in objektivnost so po mnenju avtorice njegove najboljše lastnosti.

Drugi esej je posvečen Alojzu Gradniku. Našteva vse poglavitne teme njegove poe-

¹ Zarubežnye slavjanskije literatury. XX vek. Moskva 1970. Str. 434 + (II).

zije, opisuje njegovo pot iz razklanosti, mračnih občutij in osamljenosti v umiritev in tiho občudovanje lepote narave; smrt dobi v času vojne pomen splošne tragedije. Iz intimizma in zaprtosti vase se odpre socialnim krivicam in nacionalni problematiki. Premalo pa je avtorica poudarila njegov posebni položaj v slovenski literaturi, njegovo sopotništvo in neodvisnost od takratnih literarnih struj, njegovo enkratno in neposredno osebnostno izpovedno liriko, s katero se je uvrstil v sam vrh slovenske poezije.

Tretji esej je posvečen delu Prežihovega Voranca, ki ji je prav zaradi svoje usmerjenosti morda najbližji. Njene ocene posameznih del so sicer kratke, a dovolj natančne. Opaža njegove najboljše lastnosti in jih tudi primerno poudarja. Jasnost, nenavadna plastičnost likov in njihova samoniklost, lirični opisi otrok in široki epski

prizori, ki jim je dodal še socialno-zgodovinsko analizo, so po njenem mnenju Prežihova največja odlika.

Vsi trije eseji omenjajo tudi vplive sovjetskih pisateljev na te tri avtorje, predvsem pa skušajo odkrivati realistične ali celo socialno-realistične poteze v njihovih delih.

Ob prevodih narečno obarvanih naslovov posameznih del večkrat zadenemo na netočnosti, ki se jim je avtorica včasih izognila s tem, da je v oklepaju navedla originalni naslov. Kljub takim pomanjkljivostim pa je avtorica v vseh treh esejih dostojno predstavila sovjetski publiki tri pomembne slovenske avtorje ter s podrobnim pregledom njihovih del in v povezavi z esejema N. I. Kravcova in E. I. Rjabove morda vzpodbudila tudi širše zanimanje za našo literaturo.

Alenka Logar-Pleško
Filozofska fakulteta v Ljubljani

BIBLIOGRAFIJA SLOVANSKEGA JEZIKOSLOVJA V SOVJETSKI ZVEZI

Ko sta leta 1963 pri sovjetski akademiji znanosti in umetnosti izšli prvi dve knjigi bibliografije slovanskega jezikoslovja v SZ za dobo od 1918 do 1960, je bila sprejeta tudi trdna odločitev, da se bo delo po petletjih nadaljevalo. Pred dvema letoma je izšla tretja knjiga, v kateri so zbrani bibliografski podatki za slovansko jezikoslovje v SZ za leta 1961 do 1965 in dopolnila za obdobje prve in druge knjige.* Vse tri knjige so enako urejene (ista je zapovrstnost jezikov, podobna je notranja razvrstitev snovnih področij, itd.), precejšnje razliko pa opazimo v tem, da so v drugi knjigi (1956—1960) poleg osnovnih podatkov o delu navedene tudi kratke oznake vsebine (vsaj pri pomembnejših enotah), medtem ko v prvi (1918—1955) in tretji knjigi srečamo to le izjemoma. Do nekaterih sprememb (1,2 : 3) je prišlo v sestavu imen sestavljavcev in redaktorjev bibliografije; med ustanovami, ki so delo organizirale, pa v tretji ne najdemo več inštituta za slavistiko akademije znanosti, temveč le inštitut za ruski jezik in osnovno biblioteko družboslovnih ved. Število enot (in avtorjev) je na-

raslo posebno v zadnjem petletju (1. — 7411 bibl. enot, 2. — 7346, 3. — 10296), kar odsvita precejšnjo množičnost jezikoslovnega dela, a tudi uveljavljanje novih raziskovalnih področij jezika in novih metodoloških pristopov.

Bibliografija upošteva vse znanstvene in strokovne spise s področja slovanskega jezikoslovja, ki so izšli v SZ, ne glede na to, ali gre za samostojne knjige ali za razprave in članke v zbornikih in revijah. V bibliografijo so vključena tudi dela nesovjetskih avtorjev, ki so bila objavljena v SZ v ruščini, ukrajinščini ali beloruščini. Iz nestrokovnega časopisja (dnevniki, tedniki ipd.) so izbrani le takšni spisi, ki obravnavajo splošno zanimive teme (npr. razprave o pravopisu), ali kadar gre za najvidnejša jezikoslovna imena (Vinogradov).

Vse tri knjige so urejene tako, da obsežejo prva poglavja podatke o splošnih jezikosl. vprašanjih in o zgodovini slovanskega jezikoslovja, sledijo razdelki o (skupnih) starejših obdobjih slovanskih jezikov in o starocerkvenoslovanščini. V zadnji knjigi nastopa steksl. celo dvakrat, prvič kot razdelek *Drevneslavjanskij literaturnyj jazyk* in drugič kot *Staroslavjanskij jazyk*. Osrednji del vseh treh knjig seveda zavzemajo vzhodnoslovanski jeziki in med njimi je poglavje o ruskem jeziku tako po številu

* *Slavjanskoe jazykoznanie*. Bibliografičeskij ukazatel' literatury izdannoj v SSSR s 1918 po 1960 gg. Čast' I, 1918—1955 — Čast' II, 1956—1960. AN SSSR, Moskva 1963; *Slavjanskoe jazykoznanie*. Bibliografičeskij ukazatel' literatury, izdannoj v SSSR s 1961 po 1965 g. s dopolnenijami za predyduščie gody. Moskva 1969.